

NSEK-NDITŌ KE CHRIST

Mme Hebrew 5:12-14; 6:1-12.

ŌYŌHŌ UKPEP-ŊKPŌ 437

Eke IkpŌ Owo

IKŌ IBUOT: “Koro ke ini mbufo ekpedide mme anditeme owo efen adañemi, mbufo etŏñŏ ntak eyom owo ekpep mbufo akpa eritŏñŏ ukpep-ŋkpŌ Abasi; ema enyuñ ekabare edi mmŏ emi mmŏñeba ŏfŏnde ye mmŏ, midige ata udia” (Mme Hebrew 5:12).

Isŏpke Ndikop

“Nnyin imenyene ediwak ikŌ nditiñ mbaña ŋkpŌ emi, eke esŏñde ndisiak, sia utŏñ mbufo ema ekabare edobi.”

Nte afo omokut nsŏñ-uyo emi andiwet mbuk emi adade etiñ abaña edikop ikŌ? Nso ikanam utŏñ odobi mme Hebrew emi ekedide mme anditiene-Christ? Mmŏ ema eyak unana edinim ke akpanikŌ ye mmem-idem eda itie ke uwem mmŏ. Ediwak ŋkpŌ edu emi ekemedede ndinam utŏñ nnyin edobi. ŊkpŌ kiet edi ke ndinam inemesit nnyin odu ke ediyak mbubehe uwem emi ekpon ekan kpukpru ŋkpŌ efen ke uwem nnyin. ŊkpŌ efen emi anamde utŏñ akabare odobi edi inemesit ererimbot emi. Nnyin ke ñka mbuŏtidem emi itiñke ŋkpŌ ndibiŏñŏ eti inemesit, eti mbre ye nduŏk-odudu. Jesus, ke ini ke ini ama esitre utom onyuñ ebe aka ke edem iñyañ eken ye mbet Esie ndiduŏk odudu. Edi ini ekedede eke inemesit akabarede edi se ibiŏñŏde ñkŏri uwem nnyin ke spirit, enye oro ebe adaña. ŊkpŌ oro eyenam utŏñ nnyin odobi onyuñ ŏsuhŏre mme ifiŏk nnyin ke spirit.

Edieke utŏñ spirit nnyin odobide, nnyin inyeneke aba akpan ifiŏk ndidiŏño eti me idiŏk, nte Abasi oyomde. Jesus ama asua ŏnŏ mbet Esie abaña ŋkpŌ emi. Enye ama etiñ ke ñke ediwak ini onyuñ ŏdŏhŏ ete: “Nte mbufo ñko emanana ifiŏk ntem?” Idem ikakpaha Enye ibaña unana ifiŏk mmŏ emi ekedede ke añwa, edi Enye ama ekere ete ke akpana mbet enyene ifiŏk ebaña ndibe-ŋkpŌ Obio-ubŏñ. Ndien ke ini Enye eketiñde ikŌ ke ñke, Enye ama enyene idorenyin mmŏ ndifiŏk se ŋkpŌ emi adade ŏnŏ ke ñkañ spirit.

Edieke Spirit Abasi osuk akade iso ndinam utom ke esit ye ke uwem nnyin, ndien nnyin isuk ida nte ŏfŏnde ye mme mfŏn Abasi ke nnyin, ke inyuñ imumde ifiŏk akpanikŌ nnyin ikama ye mbeñeidem ndisŏp mfiŏk nnyuñ mmum mme ŋkpŌ spirit, nnyin idiyakke IkŌ Abasi ŏfiŏnŏre ŏwŏrŏ ŏkpŏñ nnyin. Ke ntak ukŏbŏ, mme Hebrew emi ekedide mme anditiene-Christ ekedu ke idiŏk idaha emi mmŏ ekekemedede ndiyak IkŌ ŏfiŏnŏre ŏwŏrŏ ŏkpŏñ mmŏ. Mmem-idem ama akan mmŏ ubŏk.

Akam nnyin akpakam edi: Nŏ nnyin enyin ndikut ye utŏñ ndikop! Se eketiñde ndibiom nditŏ Israel ikpe ke eset ekedi ke mmŏ ema enyene enyin edi ikekwe ŋkpŌ, ye utŏñ, edi mmŏ ikekopke ŋkpŌ. Mmŏ ema ekabare edi nnan ke spirit. Se mme owo nte Peter. Kpukpru se enye okokutde ekedi ediwak iyak emi enye okomumde ke utibe usuñ ke ini enye ama okodomo ukeme ke ofuri okoneyo edi ufŏn iduhe, ndiduŏ ke ukot Jesus nnyuñ mfiori, “Daha kpŏñ mi, O Ōbŏñ, koro ami ndide idiŏk owo.” Peter ama ŏsŏsŏp ŏfiŏk ete ke Enye ekedi Christ oro.

Nathaniel, emi Philip akadade ŏsŏk Jesus, akada ke idak eto fig. Kpukpru se Jesus ekenyenede nditiñ nnŏ enye ekedi, “Ke adañemi afo etiede ke idak eto fig, ñkokut fi,” ndien ke ndo-ndo oro Nathaniel ama ŏbŏrŏ ete, “Afo edi Eyen Abasi”; onyuñ atuak ibuot ŏnŏ Enye. Ke ñkañ eken mme ewet-ñwed (scribe) ye mme Pharisee ema edu, kpa mme ekpep ibet emi ekenyenede mbet Abasi ke iso mmŏ, emi ekenyuñ efiŏkde kpukpru se ekewetde. Mmŏ ekeda idem mmŏ nte ata nditŏ Abraham enyuñ eda mmŏ eken nte mme idiŏk-owo ye mmŏ emi midighe nditŏ. Mmŏ ema ekut, efiak ekut utibe-ŋkpŌ, enyuñ ekut, efiak ekut erikŏk. Mmŏ ema etie ke mme ebiet-ukpono Abasi mme Jew; mmŏ ema ekut enye emi ŏkŏdŏñŏde akpa-ubeñ nte akadahade ada ke enyŏñ emen mbri esie onyuñ asaña; mmŏ ema ekut akparawa oro akamanade nnan nte adade ke ufŏt mmŏ etiñ ikŌ-ntiense abaña se ikotibede. Mmŏ ema ekut mme utibe-ŋkpŌ oro, edi ke kpukpru oro, mmŏ ema etre ndikut Eyen Abasi.

Mmọ ẹma enyene enyin ndikut ńkpọ ẹdi mmọ ikekwe koro ẹkedide ndisime ke spirit. Mmọ ẹma ẹkpańa utim ikaba, oruń mmọ enyuń eyemere. Oro ẹdi idaha emi ẹkemedede ndisim owo emi ama ẹketie ke uńwana onyuń okop Ikọ Abasi ndien etre ndidu uwem ke enye.

Mme Mbufiọk Spirit

“Koro ke ini mbufo ẹkpedide mme anditeme owo ẹfen adańemi, mbufo etońo ntak eyom owo ẹkpep mbufo akpa eritońo ukpep-ńkpọ Abasi; ẹma enyuń ẹkabare ẹdi mmọ emi mmọńeba ofonde ye mmọ, midige ata udia.”

Enye etiń mi abańa utọ mbiet emi odude ke ufọt ikpohidem ye ukpoń, ndien ẹdi ńkpọ mkpa-idem nte mmọ esańade ukem-ukem. Kpa nte udia oboke ikpohidem anam okọri ke idaha onyuń onode odudu, kpasuk ntre ke ukpoń okọri, okpon onyuń esehe oto nte ebokde enye. Udia ukpoń ẹdi Ikọ Abasi. Job ama odohọ ete, “Ama ẹdi ewuhọ inua esie, nnyuń ńkabakede ńkpọń enye; mmonim ikọ inua esie ńkan udia mi.” Job ama onyime ndisańa biń, idiaha udia, akan nditre ndinyene Ikọ Abasi. Isaiah ama odohọ ńko ete, “Yak ukpoń mbufo onyuń enem esit ke isek.” Emi owo ndidia mme ńkpọ Abasi nyuhọ.

“Koro owo ẹkedede eke awapde eba anana ifiọk abańa ikọ edinen ido, koro enye edide kańa eyen nsek.

“Edi okposoń udia enyene mmọ emi ẹma ẹkokoń eworo idaha, kpa mmọ emi otode ke nnam-mehe mmọ ẹma ẹkọ ifiọk ndidińo se ifonde ye se idiokde.”

Mbufo emefiọk nte owo ẹkemedede ndikpep usuń nte etukde ńkpọ tutu akabare ata mmem-mmem utom ndinam. Mbufo emi ebrede mme ndido-uruk emefiọk ete ke erikpep kpukpru ini ndien ifiọk nte etukde ńkpọ edemere, tutu anam ke ndo-ndo oro nnuen-ubok mbufo odorode ke uruk, mbufo ediońo ete ke edoro ke nnen-nnen itie, ke ndudue iduhe; midighe ntre mbufo enyene ndinam ekpri utom ndineńere. Edi ntre ńko ye utom emi mme ndido idem nnyin enamde, oro ẹdi: edikop ikọ, edikut usuń, editabi ke edeme, kpukpru emi ẹdi mmem-mmem etiene nte ekamade mmọ.

Edi ukem-ukem ye mme utom emi ndido idem ke ukpoń enamde. Edieke owo asańade suń-suń ke iso Jehovah, onyuń akade iso ndinam ntre, anam oro, ẹdi utom ke kpukpru usen onọ enye, enye eyesim idaha emi enye edineńerede ifiọk nda-usuń Spirit. Mme item eke Spirit eyedi nda-usuń esie kpukpru ini. Ke ńkań eken, owo emi mitińke enyin ke usuń esie minyuń ikereke mme item eke Spirit, ẹdi ofumi onyuń anam nte enye amade, eyesop ndisim idaha emi enye midikemeke ndifiọk aba nda-usuń Spirit. Oro ẹdi se edimehe ke mme utom eke ndido idem ke ukpoń enamde tutu owo enyene ukeme ndifiọk se eti ye idiok owońde.

Nsińere Ye Ntunọ

“Idahemi kańa kpukpru ntunọ itiehe inem-inem, ẹdi ababiak; ẹdi ke ukperedem, enye ońwum mfri emem onọ mmọ emi ẹkebede ke nsińere esie, kpa mfri edisana ido” (Mme Hebrew 12:11).

Akpatre udim ikọ oro ke nsọń-uyo odu: “onọ mmọ emi ẹkebede ke nsińere esie.” Emi owo ete edieke owo minyeneke nsińere emi otode ntunọ eke osimde enye, inamke ufon ndomokiet inọ enye. Edieke owo minyeneke nsińere emi, enyene nditońo ntak nnam enye afiak akada ke akpa idaha emi enye akadade tutu enye edisim ebiet eke ntunọ edikemedede ndisińere enye. Oro owo ndisańa mbe ke ntunọ eke Abasi ańwanade ndinam osim enye man onọ enye ukeme ndisońo nda nnyuń ńwońo nda ye edidioń emi Abasi okoyomde ndinọ enye. Owo oro obo nsińere oro; efiak ekpe enye utip utim ikikie sia enye okosonode ada onyuń asańa ke esit ebe, ikereke nte ubiak ye ndutuhọ oro ẹketiede ke ufọt ini oro enye okodude ke esit.

Enye emen owut ukpuhore ke ufọt nsek-eyen ye eren-owo, me ńwan emi ama okokpon owo idaha. Edi ikọ esie owo ete ke mme Hebrew emi ẹkedide mme anditiene-Christ ẹkedu ke idiok idaha ke edisuk nsuhọ nte nsek-ndito. Nkọri mmọ ama ekeme ndituak nda. Akpana nte mmọ edia okposoń udia ke utọ ini emi, ẹdi nte nsek-ndito, mmọ ẹkesuk ekeme ndińwoń mmọń-eba ikpoń, idighe ikpo ye mkposoń ńkpọ.

Idighe ọkpọsọn nkpọ ndinam nsek-eyen atua. Ekpri nkpọ ekeme ndifina enye; nko se idide akpanikọ ke idem nkpri nditọ emi ikutde ke enyin ikpohidem emi edi ukem-ukem ye “nsek-nditọ” eke nkañ spirit. Ndusuk owo esọp ndiyak nkpọ afina mmọ. Ekpri nkpọ ekeme ndiyat mmọ esit. Mmọ edi nsek-nditọ. Abasi añwam nnyin ndisim idaha eke ikemedede ndidia mkpọsọn udia, kpa ebiet emi ikemedede ndiyọ mme nkpọ emi ekeyomde ndinuk nnyin nduọk ke ini edem.

Owo ndibọ nsiñere nto ke Ikọ ọwọrọ didie? Ke ini ikopde enye, enyene nkpọ ke esit nnyin emi enyikde nnyin, anam nnyin iduak ndinam enye, inyuñ inam nko. Ufọk-nwede emi Abasi ekpepde nditọ Esie nkpọ edi nkpọ eke ọsọnde urua eti-eti akan ufọk-nwede ererimbot. Ikọ emi ọwọrọ ete ke okpon akan nditie nkop Ikọ nnyuñ nkere enye. Ọwọrọ ndimen enye ndomo kpukpru ini ke esit ye uwem nnyin; man nnyin ikop inyuñ iduọ ke iso Abasi ke akam ibeñe Enye ewet ikọ oro ke isọn esit nnyin.

Ikọ Abasi edi nda-usuñ emi enyenede ndidu ke uwem nnyin, ndikut nte ke nnyin imesaña ikekem ke nkpọ eke Abasi oyomde nnyin idi, ndida ikọ oro ndomo ke esit nnyin kpukpru ini nnyuñ nñwana ndinam nte asañade ekekem ye enye.

Ndibine Ifiọk Eke Ọfọnde Ama

Mme Hebrew emi ekedide mme anditiene-Christ ikanamke nkpọ ibe akpa eritọnọ ukpep-nkpọ. Nnyin imenyene ifiọk ibaña se akpa eritọnọ ukpep-nkpọ emi edide:

“Eyak nnyin ikpọn ndien nditiñ mbaña akpa eritọnọ ukpep-nkpọ Christ, isin idem ibine ifiọk eke ọfọnde ama; ikutọnọ ntak inim ukot ifiọk ke erikpep mbaña erikabare esit ke utom mkpa, ye eribuot idem ye Abasi” (Mme Hebrew 6:1).

Item emi enọde edi: kpọn Ibet nyuñ ditiene Eti-mbuk. Sioño idem kpọn Moses nyuñ ditiene Messiah. Esiak mme ukpep-nkpọ emi mi: erikabare-esit, mbuotidem, ukpep-nkpọ edina uduọk-mmọn, edidori ubọk ke ibuot mbọn akam, eriset mme akpa-mkpa, ye nsinsi ubiereikpe. Nnyin iyekut nte ekpepde mmọ ọtọnọde ke akpa eritọnọ usuñ Akani Ediomi.

Paul okot mme ukpep-nkpọ Akani Ediomi emi ntonọ ererimbot. Enye etiñ ete ke ufọk-Abasi emi mmọ ekebopde ke ererimbot ama anyan ubọk owut mme ukpep-nkpọ emi ye mme nkpọ uwem emi. Enye okot mmọ “ntonọ ukpep-nkpọ.” Enye ọnọ mbon Galatia, emi enye ekewetde item, ete mmọ ekufiak edem ebine ubuene-ubuene ifiọk ererimbot. Mmọ ema enam uduak mmọ, ini mmọ ama onyuñ ebe. Nso idi ntak emi nnyin ikpamade ndisuhọ nte nkpri nditọ ufọk-nwede ke ini nnyin ima-ikabare idi ikpọ mbon ifiọk ke ufọk-nwede nta-ifiọk? Nkọri nnyin ke spirit idikponke ke ini kiet ekedede ikan se nnyin ima ikọbọ nte item ke Ikọ Abasi. Oro edi ntak emi edide akpan nkpọ ndibọ mme ukpep-nkpọ ke Ikọ, nnyuñ nnyene utọn eke okopde, ye enyin eke okutde, man nnyin ikpekeme ndisim ifiọk eke ọfọnde ama.

Edieke anade nte edomo nkọri nnyin ke spirit ye udomo Ikọ Abasi eke nnyin ibọde, ke enamde ntre, nnyin iyekut ite ke edi akpan nkpọ ndibọ item edieke nnyin iyomde ndisim ifiọk eke ọfọnde ama. Oro ekedi akpan nkpọ emi Paul ekenyenede ndiwet nnọ mme Hebrew emi ekedide mme anditiene-Christ.

“... ekutọnọ ntak enim ukot ifiọk ke Erikpep mbaña erikabare esit ke utom mkpa ...”

Edieke afo ye ami inyenede eti ukeme ndiñwana ye nkari asua mfin emi nkan nte ikenyenede ke isua duop emi ekebede; edieke nnyin ikemedede ndisọnọ nda ke emi, ke ufọt emiom ye ido esuene oro ekesiyatde nnyin esit tutu ikomọ iduọ, emi edi koro Ikọ oro ama oduñ ke uwem nnyin onyuñ anam nnyin ikọri ke mbuotidem. Oro edi ntak emi edide akpanikọ ndisọnọ mmum enye nkama; idighe nnyin ndikop ke utọn ikpohidem emi ikpọn, edi ndibọ enye ke ata ofuri esit nnyin. Do ke enye enyene ndinam utom.

Nditọ Hebrew emi ekedide mme anditiene-Christ ikokopke item, anam mmọ ikoyuhọke; esuk edi nsek-nditọ emi enanade odudu spirit. Akpa ufañ-nwede emi owut ete ke mmọ ema ewak ndiduọ enyuñ ewak ndikabare esit nkpọn mbukpo utom mkpa. “Mme utom mkpa” mi ọwọrọ ndika iso ke utom anditiene-Christ ke ini spirit ama ọkọkpọn enye ke anyan ini. Ediwak oruk mme okpono Abasi ntre edu ke ererimbot mfin emi. Mmọ ema ekut ete ke mmimọ inyene ndikabare esit nnyuñ nduọ ke ukot Ọbọn koro mmọ mikọwọrọke kaña iduk ke akwa idaha emi Abasi ekenyenede ọnọ mmọ. Mmọ ekesuk edu ke

ufok-ñwed ñkpri nditọ enyuñ efiak ekekpep mme ABC mmọ. Ọbọñ oyom nnyin ikoñ ikan emi inyuñ ibe iduk ke mme ata ntọtuñọ idaha.

Mfiak-edem Ye Edikañ Abasi Ofuri-ofuri

Nnyin imokot ke ñwed emi tọñọ ke ufañ inañ tutu osim itiaita emi edide itie efen emi esọñọde enọ item eto ke Iko Abasi. Enye emi edi ata akpan item. Emi edi itie ñwed ke Iko Abasi emi esinde eyighe ye ntimere-esit ke otu mmọ emi enimde ke akpaniko, akpan-akpan ke otu mmọ emi ema ekefiak edem enyuñ etaba mfọn Abasi ke esit mmọ.

Itie ñwed emi etiñ, ọtọñọ ntak etiñ ye ntọt abañña ñkpọ-ndik emi odude ke ndiwọñre ñkpọñ Abasi, oro edi idiok-ñkpọ emi odude ke ndiyak nsin-ifik ye mbuotidem nnyin emem ke idaha ekededi, ndien anam nnyin ikabare ida ke utọ idaha emi etiñde mi. Oro ekedi ñkpọ-ndik emi akanade ke iso mme Hebrew emi ekedide mme anditiene-Christ.

Nnyin idu ke ini ukpep-ñkpọ Christ emi oyomde nnyin inyene ukeme emi Abasi enyenede ndinọ nnyin kiet-kiet. Nnyin ifiokke se iditibede inọ nnyin ke ufọt ndutime eke edisimde ererimbot. Ñkpọ kiet kpọt odu ọnọ nnyin ndiwuk enyin nse, ñkpọ kiet ñko ke nnyin inyene ndidori enyin ke esit ke mme usen emi, ndien oro edi mfọn Abasi emi Enye akayararede ke Edisana Iko Esie onyuñ ayakde ọnọ nnyin. Edieke ukpep-ñkpọ Iko Abasi emi ediñwamde, edinyuñ ọsọñọde nnyin idem abañña ñkpọ emi, eyewut ete ke nnyin imanam uduak Abasi. Edi mmem-mmem eyen Abasi ndidu uwem erikan kpukpru ini, inyuñ ifiakke edem. Edomo enyuñ ekut ete emi edi akpaniko ke ediwak ini.

Akamba ukpuhọre odu ke ikpikpu mfiak-edem ye se ewetde esin ke mme ufañ-ñwed emi. Ñwed Abasi otim anam añwaña ndiwut ukpuhọre emi odude ke ufọt mfiak-edem ye ediduọ ñkpọñ Abasi. Ke abañña ukpọñ mfiak-edem, idorenyin odu ọnọ enye ndifiak ñkada ke idaha esie edieke enye edikabarede esit onyuñ edemere mme eñwọñọ esie ye Abasi. Ata ediwak iko mkpe-ubok ye nnọ-item edu ke Iko Abasi emi ebañade mbon mfiak-edem ndinam mmọ enyime nditre ndinim ñkpọ efen ke akpaniko.

Ami mmokop ndusuk owo edọhọde ete edieke ama ekenyene uduok-mmọñ Edisana Spirit ndien ekem afo ọduok Enye ke idorenyin efen iduhe aba inọ fi. Afo udukwe utọ ñkpọ oro ke Iko Abasi; mmọ oro ekeduokde mfọn emi etiñ ke ini ke ini ndifaña ye utọ ekikere emi. Sia Abasi ayakde mbom ye mfọn Esie ọnọ mme ukpọñ mfiak-edem ntem, yak nnyin ikubiere ete ke oro edi ntak emi inyenede ndisuhọre idaha me ndimem ke isañ nnyin ke iso Ọbọñ. Nnyin ikpenyene ndimum idaha Iko Abasi ñkama nte ñkpọ eke edọhọde ete ke usuñ iduhe ndifiak mbine Abasi ke owo ama akafiak edem.

Edi ke abañña owo emi ama ọkọduọ ọkpọñ Abasi, emi onyuñ osimde utọ akpatre idaha nte etiñde ebaña ke mme ufañ-ñwed emi, idorenyin iduhe aba. John eketiñ ete, “Idiok-ñkpọ emi adade mkpa edi odu; ndọhọke nte owo anam mkpe-ubok abañña utọ idiok-ñkpọ emi” (1 John 5:16). Jesus ama etiñ abañña ukem ñkpọ emi ke ini Enye eketiñde iko otuk idiok-ñkpọ emi minyeneke erifen. Ndiduọ ñkpọñ Abasi ọwọrọ ndikañ Abasi, ndikañ mbuotidem; ndisin kpa usuñ mbuotidem ye ñkukure usuñ emi nnyin ikemedede ndisaña ñkpere Abasi.

Owo emi akañde Abasi ofuri-ofuri edi owo emi ama ọkọdiọñọ abañña odudu emi odude ke erinyaña Abasi (ñkukure usuñ ubọhọ ọnọ udọñọ idiok-ñkpọ), edikem enye ada añwa-añwa esuene onyuñ esin ñkukure usuñ ubọhọ emi ekemedede ndinyaña enye nsio ke nsobo. Enye ama emen idem esie onim ke ukem itie ye mmọ oro ekewotde Christ; enye ama ọtọñọ ntak ọkọñ Christ ke kros onyuñ esuene Enye añwa-añwa. Oro edi, enye odu ke ata ukem-ukem ñka ye mmọ oro ekedade ekan kros ekuk enyuñ esak Enye nsahi enyuñ ese Enye nte owo-abiaña. Enye osio idemesie efep ke ufọn eke enye ekpenyenede, emi akpañwamde enye ndisaña ñkpere Abasi. Esibe enye edianare ekpọñ Abasi oto ke idaha emi enye adade.

Uwut-ñkpọ Saul

Edi utọ enyene-ndik idaha emi idighe se esimde ke ini kiet. Ekeme ndidi Saul ekedi kiet ke otu mbon iduọ emi ekewetde esin ke Edisana Ñwed Abasi. Edi enye ikesimke utọ idaha oro ke akpa edisio ukot isañ esie me ke ọyọhọ ikaba. Ediwak idiok edinam ekeda enye ekesim utọ idaha oro.

Samuel, ke edisua nnọ enye, ama ọdọhọ ete, “Adaña oro afo esede idemfo ke ekpri” (1 Samuel 15:17). Oro okpowut ete ke idahemi iseri ama oduk edi. Ini ama odu emi Saul akasañade suñ-suñ ke

nsuhore-idem ke iso Abasi. Edi ke enye ama ekenyene ediwak erikan, enye ama ada uboñ oro ɔno idemesie edi inoñ Abasi uboñ. Ke ndo-ndo oro owo anamde ntre, enye emeberede usuñ onim iñwañ ɔno ntañ-idem.

Udiana ñkpɔ emi Saul akanamde ekedi nsɔñ-ibuot: “Nsinam ndien afo mukopke uyo Jehovah?” (1 Samuel 15:19). Ke enye ama akabat ete ke imo imenyene kpukpru unen, ekedi mmem-mmem ñkpɔ enye ndika iso nnyuñ nsɔñ ibuot ye ibet Abasi emi ekenode enye. Udiana ñkpɔ efen emi enye ekenyenede ekedi edinen-ido idemesie: “ñkɔm mma ñkop uyo Jehovah” (1 Samuel 15:20).

Ke ini owo ama akanam idiok onyuñ ɔtoñ ndisaña ke usuñ oro, enye eyetoñ ndikut unen no idemesie ke mme idiok-ñkpɔ esie. Idahaemi nnyin imokut nte iyaresit ɔworo ada ke uwem Saul. Emi ekedi ke ini otu owo ekeworo eka ndikom David, ndien kpukpru mmo edian uyo ekwo ete: “Saul ama owot mme tosin esie, David ama onyuñ owot mme tosiñ esie duop.” “Ndien Saul ayat esit eti-eti” (1 Samuel 18:7, 8). Ke ini efen nnyin ikut nte isin-enyin odukde ke uwem esie: “Ndien uboñ ikpoñ-ikpoñ osuk enye ndida kaña” (ufañ 8).

Ekem nnyin ikut nte ufup adade itie: “Saul onyuñ ese David idiok enyin, toto ke usen oro onyuñ aka iso” (1 Samuel 18:9). Ke ini eñwen nnyin ikut usua: “Saul onyuñ ɔdodiñ asua David kpukpru usen” (1 Samuel 18:29). Kpukpru emi edi mme itie ñwed emi enamde nnyin ikut utuño iduo Saul ke idaha ke idaha. Ini eñwen edi andidiok ndida enye nnyene: “Edikem idiok spirit oto Jehovah edidik Saul ke idem” (1 Samuel 19:9). Ekem uwot-owo: “Ndien Saul oyom ndida eduat esie ñkim David ndian ke ibibene” (1 Samuel 19:10). Ñkpɔ efen edi ifot: “Mbok, da nsaña-ekpo bre no mi” (1 Samuel 28:8). Enye ikekemeke aba ndikop nto Abasi, iboñ aba ndonesit. Ke enye ama okowot mme oku ye ubon mmo ke Nob, enye ediyom item oto mmo oro ekesuhode. Enye ama okot mme anditiñ ntiñ-nnim ikɔ obon onyuñ oyom item, okposuk edi nte enye okokobode mmo, edi enye ikobohɔ iboro ito Abasi. Ini ama odu emi Saul okobode item oto Abasi edi enye ama esin item oro ke ndek. Idahaemi enye okodu ke idaha emi enye okoyomde item oto Abasi, edi enye ikekemeke aba ndibo.

Ndien utit esie ekedi: “Saul ada ofut esie ɔduo ke esit” owot idemesie. Nnyin imenyene uwut-ñkpɔ ke idem Saul ke abaña owo emi ama okoduo okpoñ mbuotidem ke Abasi.

Sɔno Ñwana Eti Eñwan

“Edi ndima, imonim ite ñkpɔ efon ekan oro ye mbufo, eyenyuñ eworo erinyaña, okposuk edi nte itinde ntem.”

Mmo ikesimke idaha unana idorenyin, edi ndik Paul mi ekedi ke mmo eyekop mmem-idem enyuñ esio idem efep ofuri-ofuri enyuñ ewoñore ekpoñ Abasi oto ke ntak mbukpek ye ukobɔ mme okpono Abasi ke ido mme Jew. Ke ntre, emi edi item ndisuk ñka iso ññwana, ndiñwana ye idiok, ikereke ubioñ ekededi. Idighe eñwan eke midinyeneke erikan. Ti ntre.

Se Oboñ oyomde edi spirit eñwan emi edikade iso añwana, idighe ke ifiok ekon ererimbot mfin, edi emi miditreke, eñwan edinen-ido ye ukwañ ido, emi midikopke mmem-idem me ndisuk ubok nnim mme ñkpɔ-ekon nnyin, me ndiduk odudu adaña ini nte ekon osuk akade iso. Abasi ɔno owo eke enyenede utɔ Spirit oro utip. Ke kpukpru ñwed emi ewetde eno esok mme Hebrew, afo eyekut ete ke oro edi akpaniko. Paul ɔdohɔ mmo ete ke mmo iñwanake kaña isim itie emi mmo enyenede ndiduk iyip, ke ndiñwana ye idiok-ñkpɔ. Mmo ikesimke kaña itie emi mmo ekpeyakde uwem mmo eno; edi ediwak mbon efen edu, emi ema ekenam ntre. Ami mkpakam mkpa ke uñwana ekon, edieke anade nte mkpa, akan nditie ifu nnyuñ mkpa.

James Lawrence ama ada unan emi okosuñode ke mkpa ke ekon emi ekeñwanade ke mmon ndikpuhore Ukara America. Ke ini ekesukde ubom ndisio enye, enye ama ɔdohɔ ete, “Ekukpoñ nsuñ-ikañ.” Mme ikɔ emi edi se owo mikemeke ndifre ke mbuk eset America.

John Paul Jones ekedi owo efen. Ubom nsuñ-ikañ esie emi ekekerede BON HOMME RICHARD, ama abiara onyuñ ɔtoñ ndideñ. Etubom-ekon ke ubom nsuñ-ikañ Britain, emi ekekotde SERAPIS, ama ɔworo ada onyuñ ɔdohɔ ete yak enye etre ekon, ɔnyon ke mbon Britain enyene erikan. John Paul Jones ama ɔboro, “Ami ñtoñoke kaña eñwan.” Enye ɔworo ubom nsuñ-ikañ esie, kpa ye oro abiarade

onyuñ oyomde ndideñ, anam asaña ekpere SERAPIS, otop mme uruk nsuñ-ikañ etebe mbiara ubom nsuñ-ikañ esie adian ke ubom nsuñ-ikañ mbon-ekõñ Britain. Mbon-ekõñ esie ewõrõ eduk eñwana ye mbon-ekõñ Britain ke ubõk, ekan mbon-ekõñ oro enyuñ ekabare edi etubom; eda ubom nsuñ-ikañ mbiba esim esuk.

Enye ekedi owo emi mikenyimeke, enye ama aka iso añwana. Abasi oyom ndisin nnyin utõ spirit eñwan oro ke idem, emi midinyimeke ndikpõñ ubom nsuñ-ikañ ekõñ.